

Vuoden 2025 lisäsopeutustoimet

Aluehallitus 03.02.2025

459/00.01.02.02/2025

Valmistelija

Konsernipalvelujen toimialajohtaja Sami Sipilä, puh. 044 7700577

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 11.12.2024 vuoden 2025 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2025—2027. Valtuusto hyväksyi pohjaesitykseen nähden seuraavanlaisen muutosesityksen:

”Keskustan valtuustoryhmän enemmistö esittää, että suunterveydenhuollon hammashoitolat jatkavat toimintaansa kaikilla niillä soteasemilla, joilla palvelu on tällä hetkellä. Suunterveydenhuolto on keskeinen osa jokaisen hyvinvointia. Erityisen kriittinen se on lapsille, koululaisille ja ikäihmisille. Siksi sen säilyttäminen lähipalveluina kaikilla niillä soteasemilla, joilla näitä palveluita tällä hetkellä tarjotaan, on jatkossakin perusteltua. Liikkuvat palvelut täydentävät suunterveydenhuoltoa, mutta eivät pysty tarjoamaan läheskään samaa palvelutasoa, kuin terveysasemalla tuotettu palvelu. Säästöt otetaan konsernin sisältä. Lisäksi tehdään välttämättömät investoinnit.”

Suun terveydenhuollon laajempi järjestäminen aiheuttaa tarvittavine investointeineen noin 2 miljoonan euron lisäkustannukset, joihin viranhaltijoiden valmistelemissa talousarvioesityksessä ei ollut varauduttu. Näin ollen on lähdetty valmistelemaan lisäsopeutustoimia vuodelle 2025, jotta talousarvion mukaisesti ylijäämäinen tulos on mahdollinen. Lisäsopeutuksilla tavoitellaan vähintään kahden miljoonan euron kustannussäästöjä.

Tunnistettuja toimenpiteitä ovat:

1. Pidemmät toimipisteiden ja tukipalvelujen lomakauden aukioloaikojen rajoittaminen: Sote-asemien lomakausien aukioloaikojen rajoitukset ovat normaalia laajempia esimerkiksi kesällä. Samoin sairaalapalveluissa elektiivisessä toiminnassa (poliklinikat ja leikkaustoiminta) on normaalia pidemmät kiinnioloajat lomakausina. Näistä toimenpiteistä päättäminen kuuluu

toimialajohtajille oman toimialansa osalta hyvinvointialuejohtajan delegointipäätöksen 16.5.2024 § 23 perusteella.

2. Vapaa-ajalta työhön kutsuttavalle viranhaltijalle/työntekijälle maksettavan korvauksen eli ns. kutsurahan pienentäminen ja ehtojen selkeyttäminen
3. Lomarahojen vapaaehtoinen vaihtaminen vapaaksi
4. Vapaaehtoiset palkattomat säästövapaat
5. Yleislääketieteen takapäivystyksen supistaminen arkiöiden osalta (ma-to).

Henkilöstön lisääntyvät poissaolot aiheuttavat tarpeen pidemmille toimipisteiden sekä erilaisten tukipalvelujen sulkuajoille.

Sopeutustoimenpiteet voivat vaikeuttaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta ja hoitojonojen pidentymistä. Henkilöstövajaus voi näkyä palveluiden ruuhkautumisena ja pidempinä odotusaikoina myös päivystys- ja puhelin- sekä digitaalisissa palveluissa. Vapaaehtoisilla lomarahavapailla ja palkattomilla säästövapailla pyritään siihen, että henkilöstön lomautuksia ei tarvittaisi sopeutustoimenpiteenä.

Valtuuston päätöksessä on suun terveydenhuoltoon liittyen todettu myös, että välttämättömät investoinnit tehdään. Välttämättömiä investointitarpeita on Hirvensalmen, Punkaharjun ja Pertunmaan suun terveydenhuollon yksiköissä, jos toimintaa on tarkoitus jatkaa. Edellä mainittu toiminta tapahtuu kunnilta vuokratuissa tiloissa. Investointitarve on yhteensä noin 200 000 €. Hyvinvointialueella ei kuitenkaan ole lainanottovaltuutta tarvittaviin investointeihin. Aluehallituksen on päätettävä, lähdetäänkö hakemaan lainanottovaltuuden muuttamista. Mikäli lainanottovaltuuden muuttamista päätetään hakea ja hyvinvointialueelle myönnetään lisälainanottovaltuutta, aluevaltuustolle voidaan viedä päätettäväksi investointisuunnitelman päivitys. Viranhaltija arvioinnin mukaan suun terveydenhuollon investoinnit eivät täytä välttämättömyyskriteeriä, joka on edellytys lisälainanottovaltuuden saamiseksi. Hyvinvointialueesta annetun lain 15.3 §:n mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin.

Lisäsopeutustoimien täytäntöönpanon aikataulu vaikuttaa merkittävästi tarvittavien sopeutustoimien voimakkuuteen. Mitä lyhyemmässä ajassa säästöt on saavutettava, sitä voimakkaampia toimenpiteitä tarvitaan. Laaja päätöksen vaikutusten ennakoarviointi viivästyttäisi toteutusta noin kaksi kuukautta, mikä johtaisi näiden kahden kuukauden säästöpotentiaalin menettämiseen ja paine voimakkaampien toimenpiteiden tekemiseen kasvaisi.

Päätöksen vaikutuksia on arvioitu alla olevan mukaisesti ja jatkotoimet on suunniteltu jokaisen tunnistetun toimenpiteen osalta seuraavasti:

1. *Pidemmät toimipisteiden ja tukipalvelujen lomakauden aukioloaikojen rajoittaminen: Sote-asemien lomakausien aukioloaikojen rajoitukset ovat normaalia laajempia esimerkiksi kesällä. Samoin sairaalapalveluissa elektiivisessä toiminnassa (poliklinikat ja leikkaustoiminta) on normaalia pidemmät kiinnioloajat lomakausina.*
 - Sopeutustoimenpiteet voivat vaikuttaa palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen sekä hoitojonojen pidentymiseen. Vaikutusten tunnistamista ja arviointia jatketaan haittavaikutusten minimoimiseksi.
2. *Vapaa-ajalta työhön kutsuttavalle viranhaltijalle/työntekijälle maksettavan korvauksen eli ns. kutsurahan pienentäminen ja ehtojen selkeyttäminen*
 - Suoritetaan kohdennettu henkilöstövaikutuksien arviointi, jonka perusteella arvioidaan myös vaikutukset työvoiman saatavuuteen ja palveluihin (esim. pelastustoiminta).
3. *Lomarahojen vapaaehtoinen vaihtaminen vapaaksi*
 - Toimenpide perustuu vapaaehtoisuuteen eikä vaadi henkilöstövaikutusten arviointia. Esihenkilö päättää vapaiden myöntämisestä, joten vaikutuksia työvoiman saatavuuteen tai palveluihin ei odoteta. Ihmisvaikutusten arviointi ei ole tarpeen.
4. *Vapaaehtoiset palkattomat säästövapaat*
 - Toimenpide perustuu vapaaehtoisuuteen eikä vaadi henkilöstövaikutusten arviointia. Esihenkilö päättää vapaiden myöntämisestä, joten vaikutuksia työvoiman

saatavuuteen tai palveluihin ei odoteta. Ihmisvaikutusten arviointi ei ole tarpeen.

5. *Yleislääketieteen takapäivystyksen supistaminen arkiöiden osalta (ma-to).*

- Arvioidaan, kuinka varmistetaan, ettei muutoksella ole vaikutusta potilasturvallisuuteen tai hoidon laatuun. Tarkastellaan henkilöstövaikutuksia asiaan liittyvien toimien osalta.

Toimivalta

Hallintosääntö 9.2 §:n 1 kohta

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus

1. merkitsee tiedoksi asiaselostuksessa olevat toimenpiteet lisäsopeutustoimiksi vuonna 2025
2. päättää olla käynnistämättä prosessia lainanottovaltuuden muuttamiseksi suun terveydenhuollon investointien toteuttamiseksi, koska investointi ei täytä hyvinvointialueesta annetun lain 15.3 §:n mukaisia kriteereitä.

Päätös:

Tiedoksi